

Q. 158. (4)

X 1976995

Ve
2658

MICHAELIS KLOBII,
WITTEBERGENSIS,

ORATIO:

Quod Serenissimus & Potentissimus Princeps ac Dominus,

D O M I N U S

JOHANNES GE-
ORGIUS,

Dux & Elector Saxoniae &c. Do-

minus suus Clementissimus, propter justerritoriale
& jus Episcopale sibi competentia, nummos poenitentiales
abolere & pro necessitate Reipublicae & secularium
paupertate ad commune ararium in Rei-
publicae bonum impendendos
trahere possit.

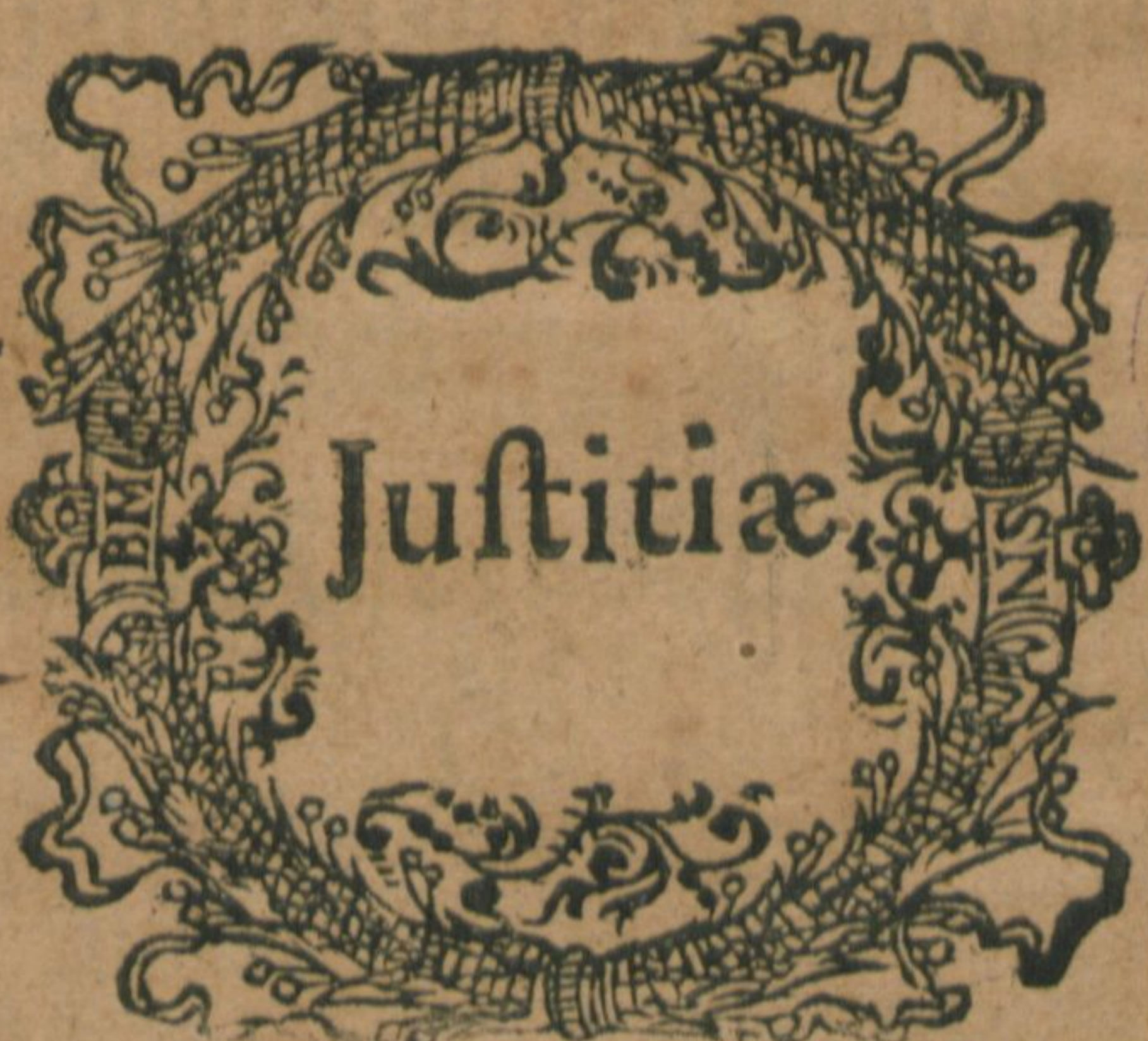
Pro retinendis privilegiis Academicis,

In illustri Academia Wittebergensi
publicè recitata.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

BIBLIOTHECA
PRINCIPALIS

*è favore Dn. D. Gözi
Bibliothecarii Sen.
Lippien h. s. hoc pos-
sideo.*

Excudebat Johannes Haken 1653

MICHAEL KLOHN
FRIEDRICH
O R A T I O
2
D O N T

JOHANNES

DE
Dox & Doctor

in
Publico

LIBRARY
UNIVERSITÄT
SACHSEN-ANHALT

Publico
Dox & Doctor
in
Publico

Ex Libris Johannestischon 1833

In Durchläuch-
tigsten / Hochgebohr-
nen Fürsten und Herrn /
Herrn JohannGeorgen /
Herzogen zu Sachsen / Göllich / Cle-
ve und Berg / des Heiligen Römi-
schen Reichs Erzmarshalln unnd
Churfürstē / Landgraffen in Dürin-
gen / Marggrafen zu Meissen / auch
Ober und Nieder Lauszniß / Burg-
graffen zu Magdeburg / Graffen zu
der Marg und Ravensburg / Herrn

(:)

zum

zum Kavenstein ꝛc. Meinem gnädigsten Churfürsten und Herrn / sind meine unterthänigst-gehorsambste Dienste höchstes und bestes fleißes jederzeit voran schuldigst und bereitest:

Wie einem Fürsten wohl ahnsethet / daß er keinen von seinen unterthanen in betrübnüß von sich lasse / Also sol auch hingegē kein unterthaner vor seiner hohen Obrigkeit mit lehren Händen nicht erscheinen: Der Allmächtige Gott hat Ewre Churfürstliche Durchläuchtigkett biß in dero hohes Alter mit guter gesundheie

heit gnädiglich begabet / und auch
darzu überflüssig geschencket / was
zu dero Churfürstlichen Wolergehen
und Hoheit von nöthen seyn mag:
Darumb / wenn meinem gnädigste
Herrn ich etwas anders / als was
von meiner Hand gemacht / mit un-
terthänigster Reverentz überreichte /
so möchte es vor einer schmeicheley
vielmehr / als vor einem Zeugnüß
meines schuldigsten gehorsams / an-
gesehen werden. Derowegen bring
ich diese wenig Bogen unnd lege
dieselbige mit gebührender Reverentz
zu Ewrer Churfürstlichen Durch-
läuch

läuchtigkeit Füßen nieder: Weil nun
in denenselben anders nichts zube-
finden/als das Ewre Churfürstliche
Durchläuchtigkeit aus Landesfürst-
licher Macht und Gewalt / welche
dieselbe/so wohl in Geistlichen/ als
in Weltlichen sachen von langen jah-
ren hero erlanget / besizet und ge-
braucht / die von denen Widersa-
chern uns Lutheranern zum höch-
sten Schimpff öfters auffgerückte
Beichtpfennige abschaffen unnd in
die gemeine Casse ziehen können
und mögen. So leb ich der un-
gezweiffelten hoffnung/ das Ewre
Chur

Churfürstliche Durchläuchtigkeit
die von mir unterthänigst präsentirte
Bogen / in welcher dero Macht
und Recht begriffen / mit ihren hoch-
erläuchten Augen gnädigst anse-
hen und zulassen werden / daß sie da-
hin sich wiederumb wenden / wo sie
herkommen / Nehmlich zu Ewrer
Churfürstlichen Durchlächtig-
keit / welche das überall helleuch-
tende mittelpunct ist: Nechst em-
pfehlung Gottes des Allerhöchsten
Schutzes / Ewre Churfürstliche
Durchleuchtigkeit / sambt dero ho-
hen Abngehörigen / verbleibe ich
und

und bin/ Durchläuchtigster Hoch-
gebohrner Churfürst gnädigster
Herr/

Eurer Churfürstlichen
Durchläuchtigkeit

unterthänigst
und
gehorsambster
Diener

Michael Klobe.

Favor, quem mihi undiquaq; exhibuistis, Re-
 tor magnifice, patresq; conscripti, Præcepto
 vniuersatq; Patroni summè colendi: Favor, in-
 quam, vester, erga me tantus est, ut non sufficiat,
 mentis gratitudinem atq; officiorum promptitu-
 dinem verbis contestari solum, nisi reales præsta-
 tiones insuper accesserint: Ex eo enim, quo vo-
 bis placuit, Serenissimo Saxonix Electori, domino
 Johanni Georgio, domino meo clementissimo,
 me benevolè atq; benigne recommendare, mul-
 ta in me redundarunt commoda. Quibus ac-
 cedit, quod cathedram mihi aperuistis atq; con-
 cessistis, ad auditorium frequentissimum verba
 facere, in præsentiarum: Quapropter, donec in
 effectu solvere possim, quod vobis omnibus &
 singulis debeo, contenti quæso sitis, præsentihac
 graui animi contestatione, quam ante triennium
 fecissem, quo mens erat pro Republicâ Anglicâ
 ad Germanix Principes perorare, cum iure natu-
 rali licitum sit, patrem etiam naturalè quandoq;
 interficere: Attuleram rationes ex Hispanorum
 & Rikelij actionibus: ex Atheniensium facto,
 qui Miltiadem maluerunt innoxium plecti,
 quam se diutius esse in timore: Ex articulo de

prædesti-

prædestinatione: Quod Rex secundū religionem
mortuus sit, & ex aliis locis passim: Verum, cum
tunc temporis quædam haut levia incidere imo
pedimenta, differendū fuit: Nunc, cum variis scri-
ptorum & oratorum laboribus res Anglicæ trita
fatis atq; vulgares factæ sint, quam pro Republica
Anglicā orationem conscripsi & quæ propter
novitatem rei, & thematis tunc temporis audito-
rum animos magis movisset, orationem, inquam,
illam pro Republica Anglicā, cum alio novo ita-
dem themate, quod ordinum conventus, nuper
Dresdæ habitus, suppeditat, putavi commutan-
dam: Nec verò me quis accusabit, quasi teme-
rè ad hoc negotium accesserim: Nativitas enim
& educatio & beneficia & necessitas postulant
princeps quoq; jubet, quomodocunq; quisq; po-
test, consulere in medium: Fateor equidem,
cum, qui in negotiis publicis est versatus, melius
posse hæc re defungi. Verum, cum nemini sit pro-
hibitum, ingenij gratiā se exercere, atq; Ego neces-
se habeam, pro conservandis Academia privilegio-
is specimen edere publicum, hanc disserendi ma-
teriam præcæteris selegi: Cum & religionem Lu-
theranam concernat, statum quoq; Reipublicæ

tangat.

3
tangat, & ad jus publicum pertineat: Studium
namq; juris continuare, mihi injunxit Electora-
lis Serenitas: Reipublicæ verò me devinciunt in-
genium & beneficia: Quid autem circa religio-
nem Lutheranam sentiam, pietas exquirat: Hinc
summâ fiduciâ spero, coram omnibus & ab omni-
bus me fore excusatum: In imperiis enim non
sum versatus, simplicum vero & planum dicendi
genus placuit imprimis, quia ab omnibus citò &
benè intelligitur: Quod si animus vester ab opi-
nionem diversâ jam nunc occupatus non est, de
applausu vestro nunquam dubitabo: Neq; à vobis
veniam flagitabo denuò, cum eandem mihi jam
dudum abundanter dederitis: Frons quoq; serena
cum vultu composito nil nisi benevolentiam
undiq; resplendeant atq; favorem.

Omnes, qui in Republica vivunt, obstricti sunt
in medium consulere, cum primis autem in neces-
sitate urgente aut imminente periculo: De consi-
liariis nemo dubitabit: Civem autem, & bene-
ficiarium quilibet accusabit, si Rempublicam,
commodum ejus aut damnum neglexerit, ut vel
republicâ ejiciendus veniat, aut beneficiis privan-
dus: Sicuti autem poenâ dignus est propter cul-

patri: Ita honoribus summis & muneribus afficiendus, qui pro viribus Reipublicæ navat operam. Neq; solum benevole atq; benignè tractandus, verum etiam strenuè defendendus, contra quos consilia dedit: Non tamen id metuo, Rector Magnifice, Patresq; conscripti, Viri, Reverèdi plurimum, Amplissimi, Consultissimi, Experientissimi, Excellentissimi, Clarissimi, Præceptores & Patroni honoratissimi: Vosq; Comitones suavissimi, qui impræsentiarum undiquaq; confluxistis, nobilissimi atq; eruditissimi, Patriæ Spes atq; Solatium: Non tamen, inquam, metuo, ut defensionè mihi sit opus, cum quæ dicturus sum, pro religione faciant Christianâ & quam confiteor, Lutheranâ: Cum ea, quæ dicturus sum, Reipublicæ, in quâ vivo & Electori Serenissimo, sub quo vivo, imò omnibus inter quos vivo, maximè expediant: Et quod omnium optimum est & ponderosissimum, cum ea, quæ dicturus sum, nemini plane noceant: Conclamate igitur Rector Magnifice, Patresq; conscripti, Conclamate comitones dulcissimi: Conclamate inquam, Orationem meam in auribus vestris rationabilem esse & per Serenissimum Saxonix Ele-

ctorem,

Roem, dominum nostrum clementissimum, ad effectum posse perducere.

Uti in omnibus ordinum conventibus, ita in nupero Dresdæ habito, longè lateq; fuit meditatum, quâ ratione confluentibus undiq; necessitatibus subveniendum sit: Crescentibus expensis, majores requiri impositiones: Subditorum autem paupertati esse parcendum, imò plane commiserandum.

Syasionibus deniq; principalibus & submissis precibus ex omnium voto transacta res est: Ut proportio ad Scokas fiat, nobiles verò pro feudis vendant: Quæ contributio, uti ordinaria est, & hæcenus consveta, ita ordinariis tantum, & de quibus jamdum cogitatum est, infervit expensis. Quod si præter opinionem incidant, funeralia, legationes, baptismata, compatronatus, & ejusmodi necessitates, quæ sine gravi ære ferri non possunt, quâ ratione pecunia conquærenda sit, ambigitur? Non facio jam meum, quod nullus principum palam debeat exponere, quod sumtus huc vel illuc impendere necesse sit, cum principis potentia ex re ditibus judicetur, quam tamen latere, Principis & Reipublicæ commodum ex necessitate postulat.

*Vollem gr
Lathen
Lathen*

A 3

lat

lat: Hinc Trajanus Boccalini notam præter sup-
plicium omninò meretur, quod in capitulo:
Tutti li Principi, le Republiche & i Stati sono giustamente con la
Stadera da Lorenzo Medici pesati: Tractus sui, de lydio la-
pide politico, causam dederit omnibus omninò
inquirendi in potentiam & reditus uniuscu-
jusq; principis, status & Reipublicæ: Verùm
dico, quod Elector Saxonix Serenissimus
subditos suos compellere possit ad collectas,
sine causæ denominatione speciali, quò& quor-
sumtus huc vel illuc requirantur: Cum Sere-
nissimus Elector & rem propriã & rem subdi-
torum, quibus obstrictus est, simul agat, omni-
busq; conducatur, ut ejusmodi res celentur: Ne-
cessitas satis est, quæ Principes semper & ubiq;
comitatur: Elector namq; Serenissimus
de suo non expendet, quod pro subditis suis
erogari necesse est: Sufficit, si labores
perferat: Quod etiam inter mercatores
& alios, qui in societate vivunt, quam frequen-
tissime observatur, ut unus pecuniam det,
& alter laboret: Sumtus igitur, ut sub-
diti conferant, necessum est: Nobiles
pro

pro feudis, plebeji ad Scokas pendunt: Quapropter aliud remedium quærendum est, ne nimis & ulterius graventur nobiles & plebeji: Afflicto namq; afflictio addenda non est, cum neq; una & eadem res duo ferat onera, nemo quoq; ultra posse obligandus sit: Capiticensis, ut nimirum Præpositus, Decanus, Comes, Baro, singulis annis centum florenos: Nobilis, tot quinquaginta, quot feuda habet nobilia: Si feudum nobile non habeat, viginti florenos: Superintendens, Quæstor, Consul, &c. quinquaginta florenos: Pastor & senator in oppido triginta, in pago vero viginti solvat: Et sic porro, civis & rusticus, &c. ad proportionem: In foeminas dimidium statuendo: Ejusmodi capiticensis, dico, eodem, nempe in nobiles & plebejos recidit: Aut si quis vos, Rector Magnifice, Patresq; conscripti, aut etiam vos, Comilitones Suavisissimi ad collectas traheret: Rem inauditam, iniquam, injustam prorsus & contemptibilem fore, qui

ex

ex imperatorum privilegiis à Collectis im munes estis, aut, qui ratione officiorum, quæ in Republicâ geritis, publicorum, vexati fueritis: Neq; jejunare juberem & pecuniam conferre: Jejunare enim jejuno durum satis est, & pecuniam dare insuper, pro jejuniis, durius, quam res ulla: Maxima autem ratio, quod ejusmodi impositiones vitandæ sunt, est odium & violentia: Nemo enim, nisi invitus daret: Aut nummi per violentâ manum à conferentibus essent auferendi: Cuiusmodi media, sicuti ab omnibus politicis non immerito rejiciuntur: Ita suadent, ut Princeps eius modi rationes inear, per quas populo suo amabilis redditur: Quæ sunt, ut talia excogitet & excogitata amplectatur, quæ omnibus profunt & nemini nocent, ut qui dant, libenter dent, ut facile sit executione, & nummorum considerabilem summam conficiat: Quod fit: Cum Serenissimus Saxonix Elector, dominus noster Clementissimus à pastoribus in suis regionibus in ærariû commune conferri jubet

jubet nummos pœnitentiales : **Ole** **Beicht-**
pfenge : Id quod gloria Lutheranae Religi-
onis suadeat : Summa nummorum in Saxo-
nia, penuria requirat : & necessitas Reipublicæ
cum Secularium paupertate exigat : Ele-
ctorem vero Saxoniae Serenissimum maxi-
mè deceat, Religioni, Reipublicæ & subdi-
tis consulere, videbitis auditores, omnium
ordinum honoratissimi, quam justum, bo-
num, æquum sit & utile.

Omnes, qui unquam rem aliquam no-
vam sunt moliti, fucis suis honestos excogi-
tavère, titulos, causas, fines, ut jure videan-
tur facere, quod nullo jure fundatum est,
aut sub specie boni communis, quod uni aut
paucis profuit : Quidam Religionis liber-
tatem prætexerunt Regioni, alij aliam,
quidam defensionem legitimam : Impo-
sturæ hisce aut dissimulationibus mihi plane
non est opus, qui neq; Regionem neq; In-

B

perium

perium cogito : Jus ipsum loquitur, quod
 fundamentum est omnium legum & sen-
 tentiarum : Serenissimo Saxoniae Electori
 competere non tantum regimen seculare, verum
 etiam Ecclesiasticum : Probant id res supe-
 riori seculo gestae, historiae, transactio pasavi-
 ensis, pacificatio religiosa, quas omnes Osna-
 bruggensis confirmat : Electorem Saxoniae,
 cum aliis in Germaniam Principibus, qui die pri-
 mo Januarij, Anni millesimi sexcentissimi, vige-
 simi quarti in possessione fuerunt, in jure Eccle-
 siastico acquisito & in possessione rerum Ec-
 cliasticarum inturbata quiete permanere. Quod
 enim inter Imperatores Augustissimos & Impe-
 rij status convenit, lex est, quicquid Pontifex
 Romanus contra protestetur: Jus hoc Ecclesi-
 asticum Electores Saxoniae per Senatum Ecclesi-
 asticum exercuere, Ordinationem Ecclesiasti-
 cam promulgare, Synodos convocare,
 de rebus Ecclesiasticis & inter Personas Ecclesi-
 asticas jus reddere & adhuc hodieq; reddunt:
 Ita, ut dubium plane nullum sit, propter jus
 Episcopale, Serenissimis Saxoniae Electoribus
 acquisitum & hucusq; a Johanne Georgio, Prin-
 cipe

II

cipe inclyto ac bono, in his Regionibus exercitum, summum eidem in rebus Ecclesiasticis regimen & in personas Ecclesiasticas jus esse: **A**ccedit, quod jus territoriale cum Ecclesiastico ita conjunctum sit, ut simul vivant, morianturq; , ut se simul ponant, tollantq; : Hinc facile est evincere: Electorem nostrum Serenissimum propter jus territoriale & propter jus Episcopale, jus omne & plenum in omnes suos subditos, tam seculares quam Ecclesiasticos habere, ut pro lubitu & beneplacito statuere & jubere possit, non modo de personis ipsis, verum etiam de rebus earum, ne quis iis male utatur: Imprimis, si jus divinum & jus naturale, non repugnent: Si jus civile, transactiones & Recessus Imperij, permittant & Ratio status, cum necessitate, quæ suprâ omnes leges est, id flagitent & exigant: Sicuti circa nummos pœnitentiales clarum est, quod in ærarium commune redigi possint & debeant: Jubeat igitur Elector: Suadeant Consiliarij: Petant subditi: Sollicitent Ordines: Pœnitentiales nummos ad commune bonum conferri: Ita fiet, ut brevi tempore, sine ullius incommodo aut injuriâ, ad omnium utilitatem in-

B 2

gens

gens pecuniæ summa præsens erit, mirâ facilitate
 & omnium applausu: Quod enim ab omnibus
 probatur, iustum est, licet alias iustum non sit:
 Neq; adversabitur quisquam, cuiuscunq; condi-
 tionis ille fuerit, modo me audiat cum attentio-
 ne patienter atq; supremam illam legem, Salu-
 tem nempe Reipublicæ, probè perpendat: Quo
 facto, Omnes in meam declinabunt sententiam
 atq; clamabunt: Clamabunt Omnes: Num-
 mi pœnitentiales in ærarium commune confe-
 rantur, neq; differatur diutius, cum res tam fa-
 cilis sit executione: Elector enim Saxonie
 Serenissimus per Senatum Supremum Ecclesi-
 asticum omnibus & singulis sibi subiectis pasto-
 ribus demandare potest, ut pro præsentium nu-
 morum penuriâ & imminentibus necessitati-
 bus, nummos, quos hætenus vocarunt, *die*
Reichspfenge: Imposterum, liberales nummos,
die Freywillige Pfenge, vocandos, suis Superin-
 tendentibus & hi denique in ærarium commu-
 ne fideliter conferant, qui contra fuerit nixus
 aut qui post publicatum decretum nummos
 istos in rem privatam converterit, meliorem
 sibi quærat conditionem: Quod si
 necessitas

necessitas remiserit, decretum hoc iri cassatum:
 Superintendentes, quod eorum plane nihil in-
 ter sit, faciles erunt ad executionem, cum vide-
 ant, Serenissimo Electori, Patriæ & Reipublicæ
 hac ratione bona præstari servitia: Turpitudini
 pastorum iri obviam: Lutheranae Religioni con-
 suli: parochianos ad liberalitatem commoveri,
 qui si viderint, Reipublicæ & in omnium com-
 modum, nummos istos erogari, liberaliores e-
 runt, ingensq; pecuniæ summa vel à Protono-
 tario vel à Secretario Senatus Ecclesiastici Su-
 premi, vel etiam ab alio, per Electorem consti-
 tuto, sibiq; per juramentum obstricto, congre-
 gabitur, quâ Reipublicæ necessitati & Principis
 Sollicitudini consulatur.

Omnibus Lutheranis, imprimis verò Sere-
 nissimo Saxonie Electori, qui Defensor & Pro-
 pugnatur Lutheranae Religionis audit & pasto-
 ribus Lutheranis maximè incumbit, cavere, ne
 advefariis detur occasio, Lutheranam Religio-
 nem calumniandi & vituperandi: Arri-
 puere hætenus non solum Pontificij, verum
 etiam Calviniani occasionem ex peccato-
 rum remissione, quasi Lutheranorum pastores

absolutionem à peccatis pro nummis vendant: Quod, sicuti neq; in iure divino, neq; in iure naturali fundatum est, verum potius ex avaritia pastorum introductum & deniq; per consuetudinem ad posteritatem transvectum, ut pastores post absolutionem pecuniam accipiant: Ita turpitudini huic pastorum indeq; natis immanibus flagitiis, dirisq; criminibus, quæ tamen nunc non recensabo, non solum seculare sceptrum, verum etiam Episcopale pedum, obviam ire debet: Postquam enim ipse Ego, Basiliæ & Genevæ degens cum Calvinianis & deinceps cum Pontificiis Ferræ Piccardorum quamplurimas hac de re cōferentias haberem, constitui, materiam hanc, de nummis pœnitentialibus, publicè proponendi: Namq; cum Lutherani & pastores eorum tam fœdè proscinduntur, Religio quoq; ipsorum, ut ut pura putabit, maculatur, : Cui rei, cum

Se-

Serenissimus Saxoniae Elector tam facile me-
deri possit, in occasionem injurius fuerit,
quod eam ulterò se offerentem, urgente ne-
cessitate & nummorum penuriâ, arripere de-
cretauerit.

Potest enim pro-
pter jus territoriale & Episcopale Elector Sa-
xoniae Serenissimus omnes sibi subditos pa-
stores prohibere, atq; iubere, ut à nummis
pœnitentialibus prorsus abstineant, ut non
accipiant, licet pastoribus offerantur, ne Lu-
theranis imputetur, quod absolutionem à
peccatis pro nummis emanant.

Ve-
rum, cum liberalitas virtus primaria & in
plebe rara sit, parochiani in liberalitatis exer-
cizio laudabili maneant, pastores quoq; eos-
dem nummos accipiant, verum in ærarium
commune conferant, ne cum turpitudine
apud pastores retineantur.

Ita
fiet, ut liberalitas parochianorum magis ma-
gisq; elucescet, pastores autem ab avariciæ

in

inculpatione immunes erunt, simulq; vindica-
 ti à crimine Simoniaë : Sicuti,
 cum Senatus Lipsensis in singulas carnis libras
 nummum postularet, Saxoniae Elector Serenif-
 simus eorum petitioni clementissimè annuit,
 ita tamen, ut nummi ex singulis carnis libris in
 commune ærarium conferantur, quos dein-
 ceptipse Elector in Reipublicæ utilitatem im-
 pendit: Et cum studiosi Lipsenses pedetentim
 nummos colligerent : Rector &
 Consilium Academiae Lipsensis nummos col-
 lectos non rediderunt conferentibus, verum pe-
 nes se deponi curarunt : Ita Elector Saxo-
 niae Serenissimus liberalitatem parochianorum
 probare atq; concedere potest, ut nummi à pa-
 storibus, uti hactenus, recipiantur, verum, ne
 pastores Simoniaë aut avaritiæ accusentur, in-
 deq; Religio Lutherana vituperetur, quasi Lu-
 therani peccatorum remissionem pro nummis
 emant, secus, & si pecunia non daretur, abso-
 lutionem non impetrari, omni jure & æquitate
 demãdare valet, ut nummi isti ex purâ liberalita-
 te dati, in ærarium commune conferantur, & in
 publicum

publicum bonum erogentur: Elector namq;
Saxoniae Serenissimus, quatenus secularis prin-
ceps est, pro statu suo seculari, à secularibus, nobi-
libus & plebejis ad feuda & ad Scokas computa-
tione factâ, expensas postulat: Cum autem
Electoꝝ Saxoniae Episcopus quoq; Misnensis,
Martisburgensis & Zizensis simul sit: Ab
Ecclesiasticis & in quos jus Episcopale habet,
& exercet, contribuendum est, quod ad statum
Episcopi conservandum requiritur: Ro-
manus Pontifex, ut & Gallorum Rex Chri-
stianissimus, Religiosos compellunt, ut mili-
tes conscribant, & alant: Parliamentum
Anglicum Ecclesiasticis redditibus par-
tem detrahit, & in Consiliariorum Reipu-
blicae salarium recte impendit: Quid-
ni Serenissimo Saxoniae Electori, domino nostro
clementissimo, idem liceat, tanquam Episcopo
summo, qui non minori jure, quam Pontifex,
quam Gallorum Rex, aut alius, quisquis ille
fuerit, Monarcha, aut etiam Respublica Angli-
ca, in suo territorio & in suos pastores gaudet:
Omni itaq; jure æq; ut Pontifex aut Gallus

C
pastores

pastores adstringere potest, ut pro rata & cuius-
cunq; salario conferant, quod pro Statu Episco-
pi necesse est: Deinde: Libertas Religionis
Lutheranæ, quibusnam magis conducit, quam
pastoribus? Hi enim, propter libertatem reli-
gionis non tantum æternis bonis, verum etiam
secularibus & temporalibus simul fruuntur:
Seculares verò, uno illo priori, æterno nimi-
rum, contenti sunt: Quod igitur pastoribus
magis conducit, ad id etiam obtinendum &
conservandum pastores plus congerant: Ta-
cebo de pace, cuius beneficio pastoribus atq;
atq; secularibus bene est, ad eam igitur obti-
nendam pastores non minus, quam seculares
contribuant: Non tamen animus mihi est,
Serenissimo Saxonie Electori, domino nostro
clementissimo, persuadere, ut pastoribus onera,
sicuti secularibus, ordinaria, imponat, sala-
rium ipsorum minuendo aut alio quocunq;
modo taxando: Verum id tantum in-
tendo, ut Religionis atq; Publicæ Necessitati
consulat: Omnes juvando: Neminem tamen
ledendo: Potest enim Elector Saxonie Pastores
iure prohibere, ut a nummis pœnitentialibus
abstineant

abstineant penitus, ne illos, quamvis dentur,
accipiant, & ita pastoribus non fit Injuria, neq;
ipsis aliquid detrahitur: Ita etiam Elector
Saxonix Serenissimus permittere potest, ut pa-
stres nummos istos accipiant, atq; jubere, ut
quos acceperunt, in ararium commune confere-
rant, qua ratione neq; pastores neq; parochia-
ni laeduntur: Non parochiani: Quia ultrò
& ex liberalitate dant: Non pastores: Quia ipsos
rum non sunt: Imò pastoribus maximo est
commodo, nummos istos in ararium conferri,
qui ab impositione avaritix & Simonix vindi-
cantur: Deinde: Summa æquitas est, ut, quod ab
omnibus parochianis congeritur, ad omnium
quoq; commodum impendatur: Paro-
chiani autem omnes & singuli pro lubitu con-
gerunt: Neq; enim pastores quicquam
pro se & suo nummo afferre possunt: Sacer-
Codex silet de hac re: Jus quoq; naturale per
omnia tacet: Quin potius in Novo Testamento
pastores prohibentur nummos pœnitentia-
les accipere, dum jubentur gratis imperti-
ri, quod gratis acceperunt: Jus verò

C 2

naturale,

naturale, licet remunerationem concedat,
 attamen, quia inter absolutionem à peccatis,
 tanquam rem spiritualem & nummum, nul-
 la planè comparatio est instituenda, ideò remu-
 neratio non nisi in pertinentem admodum & in-
 congruè vocari potest: Adde: Quod ho-
 men foedum satis & improbum sint sortiti:
Beichtpfenge: Et hinc invaluit mos, ut confesu-
 ri, non nisi cum nummis paratis ad confessiona-
 rium accedant: Imò, dicam, quod non nisi cum
 nummis paratis ad ipsam confessionem acce-
 dant, ex quorum penuriâ, cum parochiani Con-
 fessionis & sacrae Synaxeos usum non rarò diffe-
 rant, imò planè intermittant, nullam video ra-
 tionem, quæ pro nummis pœnitentialibus mili-
 tet, cum primis, quod pastor pastori nihil det &
 per abulum à laicis tanquam debitum exigan-
 tur & in salarii partem trahantur, ut neq; im-
 minuere, nedum abrogare, patiantur pastores:
Accedit: Quod pius ille vir, dominus Doctor
 Andreas Kesslerus in Casibus Conscientiæ capi-
 te septimo, quod tamen, nescio quare, à typo-
 grapho omisum est, cum tamen in originali
 scripto, quod in manibus meis est, reperiam,
 nummos

nummos pœnitentiales, ipse Theologus, execra-
 tur, quod varias in Ecclesiam invehant exor-
 bitantias: Quapropter: Electorali authorita-
 te opus est, quæ adia phoron illud scandalosum
 maximè & donationes illas turpes, contemptas,
 impertinentes & ex parte pastorum vitiosas, in
 ararium Episcopi congregari jubeat, ut per bo-
 num finem & usum à vitio purgentur: Dantur
 enim pastoribus in considerationem absolutio-
 nis, quæ causa, licet mala per se non sit, fit ta-
 men mala, propter scandalum, dum putant,
 quod pro absolute dentur, uti nomen ipsum,
 Reichspfenge expresse indicat: Deinde, quod
 propter nummos, pastores ipsi non rarò invi-
 diam & inimicitias inter semetipsos contra-
 hant: & deniq; : quod confessuri in nummum
 magis, quam in pœnitentiam cogitent: Non
 urgebo, quod ex liberalitate Laici debitum con-
 trahant, ipsi verò pastores se invicem non deci-
 ment: Ac licet res donata ejus sit, cui donatur:
 Attamen: Cum vitiosæ donationes revocandæ
 sint, ita nec ejus fiunt, cui donantur, verum ab
 eo, qui accipit, revocandæ sunt, ne cum
 vitio penes improbum donatarium mancant:

C 3

Sic

Sic, postquam decretum est promulgatum,
 ne nummi pœnitentiales á pastoribus accipi-
 antur, aut quidem accipiantur, conferantur
 tamẽ in commune ærarium Episcopi, procul
 jam ab omni dubio est, quod pastorum non,
 sed Reipublicæ aut Episcopi sint, quibus Rei-
 publicæ Necessitati & Episcopi Statui consu-
 li possit: Necessitas enim omnium legum &
 rerum magistra est, de quâ, quod subditos
 maximè premat, nemo dubitabit, qui ali-
 quantisper in Saxonis regionibus est ver-
 satus: Agricultura quidem frumen-
 tum suppeditat, verum, quia hoc propter
 negotiationem Mari & Albi clausam, tam
 vile est & abjectum, ut minimo licet pretio,
 vendi vix possit, hinc fit, ut pecunia nume-
 rata & moneta ubiq; desit: Maxi-
 ma namq; subditorum pars, quæ ex nobili-
 bus & plebejis constat, ex agriculturâ vivit,
 indeq; maxima subditorum pars pecuniæ
 penu

penuriã laborat, quæ, prout rerum suarum
 ad feuda & ad Scokas satagit, ulterius pre-
 menda non est, attentò, quod ingentem pe-
 cuniã summam ad legationes, ad pacem re-
 dimendam, ad dimittendos exercitus & ad
 alia quam plurima, collegerunt, quibus
 nummis misera nostra Saxonia exhausta est.
 Itaq; ad alterum genus subditorum, ad Ec-
 clesiasticos nempe, urgente necessitate præ-
 senti & nummorum penuriã, jure meri-
 toq; confugit Elector Serenissimus atq; ab
 his repetit, quod sine vitio apud eos esse non
 potest, inq; meliorem usum, pro Republicã
 & Episcopi statu, convertit. Per Dei namq;
 gratiam, quã regiones hasce clementissime
 intuetur singularẽ, inclyta Saxonix Familia,
 adeo accrevit, ut de principe legitimo & bo-
 no, certi semper simus: Bona vero culinaria,
 quæ victualia suggerunt, per superius bellum
 adeo deteriorata sunt, ut quantum sufficit

non

non possint : Nunc autem, è re nostra
 & Reipublice bono, magis videtur esse, ut Se-
 renissimus Elector Saxoniae plura præter ne-
 cessitatem impendat, omnibusq; Imperii
 Principibus & Electoribus emineat, qui pri-
 mus & caput inter Lutheranos est, quam ut
 parcè vicat, in iis rebus, quæ pro reputatione
 sunt : Cumq; duplicem personam, Secula-
 rem nempe & Ecclesiasticam simul gerat,
 duplicibus quoq; abundet divitiis : Legatos
 in Comitibus Ratisbonensibus pompose & li-
 beraliter alat, neq; patiatur eos tenui esse
 contentos sumtu : Magis enim prodest, de-
 cem aut viginti millia thalerorum in prom-
 tu paratos habere. Quam ut unus Imperialis
 deficiat : Semper enim & ubiq; Electoris
 authoritas consideretur, quæ ad regiones
 suas redundat : Pecunia itaq; legatis abun-
 danter mittatur, qui propter parsimoniam
 & continentiam celebres secum iterum rap-
 por-

portabunt, quâ his non fuit opus: Congerant
 igitur seculares, congerant Ecclesiastici, conge-
 rant omnes pro statu & reputatione Principis &
 Episcopi: Nihil enim tam æquum est & ju-
 stum, quam ut omnes illi sumtus ministrent, in
 quorum commodum & emolumentum nego-
 tium geritur: Satis est, quod Elector noster Sere-
 nissimus labores perferat, pericula a deat, invi-
 diam suscipiat: Neq; etiam rationes de pecu-
 niâ collatâ reddere tenetur, promissionis, quæ
 juramenti loco est, non immemor & quam reli-
 giose illam ad hoc usq; tempus servaverit, palàm,
 & omnibus notum est: Dixi de jure, quod Ele-
 ctor noster in suos subditos habet, tam in Secu-
 lares, quam in Ecclesiasticos, & quod tanquam
 princeps: Seculares, tanquam Episcopus ve-
 ro, Ecclesiasticos ad collectas compellere
 possit: Cum autem jure suo in Ecclesi-
 asticos uti nolit, neq; eos ad collectas ordinarias
 trahere velit, ut nimirum de suis & propriis
 bonis conferant, jure & merito per o-
 mne jus & fas imperare valet, ut pasto-
 res congerant, quod à parochianis accipiunt,

D

nomen

inomen Der **Beichtpfenge** in **Freiwillige Pfenge**
Communitando; **Concedente** id **jure** **divino**,
naturali, **civili**, **Recessibus** **imperij**, **transactione**
Passavienfi, **Religiola** **pacificatione**, **Osna-**
burggenfi **in** **sub** **ubente** **id** **necessitate** **Reipu-**
blicae, **Ratione** **Status**, **penuria** **nummorum**,
paupertate **Secularium**. **Et** **deniq;** **svadente** **id**
omnium **explausu**, **&** **summa** **aequitate**. **Nihil**
enim **magis** **aequum** **est**, **quam** **ut** **in** **omnium**
usum **&** **commodum** **omnium** **parochiano-**
rum **converteretur**, **quod** **ab** **omnibus** **parochianis**
colligitur, **&** **quidem** **ex** **mera** **Liberalitate**, **ne**
cuiquam **scilicet** **injuria** **fiat**.
Ceterum: **Ne** **quis** **Electorem** **nostrum** **Sere-**
nissimum **retineat**, **dissuadendo**, **ne** **pastores** **in**
perceptione **nummorum** **poenentialium** **turo-**
bet. **Cum** **Electore** **haud** **fit** **dignum**, **quz-**
stum **facere** **ex** **poenentia**, **aut** **nummulos** **istos**
pastoribus **destrahere**. **Pontifici** **Romano**,
alijsq; **Principibus** **praebere** **causam** **ridendi**:
Pastoribus **conquerendi**. **Quod** **non** **sinat** **ab-**
olcari **vivere**, **qui** **ei** **serviunt**. **Pastoribus** **num-**
mos **donari**; **Eos** **esse** **in** **possessione** **percipiendi**,

Novitates

Novitates esse odiosas : Et si quæ forsan plu-
ra subtilitas humana confingere potest : Si
enim ij didicerint, supremam legem esse Salu-
tem Populi & rem nullam sine nervis posse geri,
aliter senserint, neq; commodum proprium &
privatum, in quod animum intendunt suum,
tam turpiter proderent : Non enim Elector
Quæstum facit ex pœnitentiâ, verum, quem pa-
stores ex abolutione hæctenus turpiter retinue-
runt, & qui cum turpitudine & vitio hæctenus
penes pastores fuit, honore ipsorum salvo,
salvo quoq; ipsorum salario, salvis quoq; ipso-
rum bonis & redditibus, cum turpitudine, avari-
tiae vitio & Simoniac crimine, ab eis averit, & in
commodum publicum cum laude derivat :
Neq; in perceptione turbantur pastores : Num-
mos namq; uti ante, recipiunt, verum eos in
ætrarium conferunt : Nummi pœnitentiales
non sunt amplius : Turpe hoc nomen est aboli-
tum : Nummi pœnitentiales desierunt esse : Li-
berales verò in ætrarium congeruntur : Rideat,
imò rumpat Pontifex, ipse nobis monstravit,
quam ambulamus viam : Aliis suadet, quod ipse

D 2

non

non facit: Principes verò nos brevi sunt securo
 turo, exemplo suo quoq; probabunt, tam æ
 quum, probum & iustum collectandi modum.
 Querantur pastores, querantur, quod turpe lu
 crum ipsis detrahitur, potius est, ut pauci que
 rantur & omnibus benè sit, quam ut omnes eju
 lent, & omnes habeant malè: Ultrò facere
 debent, ad quod nunc compelluntur, neq; tur
 pis ille ex absolute quaestus ad altare pertinet,
 beatus Kesslerus ipse eundem est execratus: Ne
 mo quam pontificij plura habet altaria, de num
 mis autem hisce turpibus noverunt nihil: Nemo
 quam pontificij per confessionem auricularem
 confitentes magis ex cruciant, nummi tamen
 pœnitentiales apud eos penitus exulantur: Gra
 tis dandum est, quod gratis acceperunt, spiritua
 le, cum re flocci, & nihili, qualis nummus est,
 non venit comparandū: Neq; donum est, quod
 ad consequentiam trahitur; pro quo pastores
 tam acriter pugnant, quasi ipsis deberetur ex ne
 cessitate: Possessio sine titulo est & in nullo
 jure fundata, contra bonos mores & scandaliplo
 na est, uti istud pius ille Kesslerus deduxit: Quod
 autem vitiosum, detrimentosum & scandalo
 sum est,

sum est, e medio tollendum, eradicandum & evellendum venit: Sicuti flores, qui quidem bene & gratiosè spirant, venenati tamen sunt: Reipublicæ interest, ut præsentè occasione & necessitate, cum penuriâ nummorum & paupertate Secularium, pastores nummos liberales in ærarium conferant, donec jus suum in petitorio deduxerint & necessitas instans, à finibus Secularium recesserit: Neq; pastores habent, quod querantur: Præter nummos enim pœnitentiales, plures alios retinent, veluti nummos ex baptismo ex funeribus, copulationibus, precationibus, & gratiarum actionibus: Verum hæc omnia simul sumpta, tam scandalosa non sunt, quam nummus pœnitentialis unicus: Quod ad novitatem attinet, cum ex malis moribus bonæ & salutares leges oriantur, qui nummi hætenus malè accepti & male expensi sunt, jam benè colliguntur & in bonos est meliores usus convertuntur: Tandem: Non erit necesse, legum promulgatarum reddere rationes, cum legillatores ita privilegiati sint, ut licet relevantes habeant, non tamen teneantur reddere, rationes: Quis enim omnium dubiis responderet?

D 3

Electoꝝ

Elector noster Serenissimus , qui in omnes
 sibi subditos , illustres suos oculos intendit,
 quid è re omnium sit , melius & perspicacius
 videt, quiq; , tanquam Princeps bonus & in-
 clytus commune bonum, privato commodo
 anteponet & id amplectetur , quod omnes,
 omnes, omnes, exoptant, expetunt & expe-
 ctant. Audivistis auditores honoratissimi,
 quam necessarium sit Lutheranae Religioni
 nummos pœnitentiales abolere , quam be-
 ne, Reipublicæ: ejus necessitati & statui Epi-
 scopali consuli possit , quam facile deniq;
 vitio huic obviam possit iri , & nummi isti
 in meliorem usum converti : Nimirum: Si
 Elector Saxoniae Serenissimus , Dominus
 Johannes Georgius , Dominus noster Cle-
 mentissimus, per Senatum Ecclesiasticum,
 edicto generali jubeat, ut nomen pœniten-
 tialium nummorum in aliud commutetur,
 qui hactenus Reichspfenge vocati sunt , de
 hinc Freywillige Pfenge vocentur : Hi
 num-

38
nummi, propter summam necessitatem
& nummorum penuriam, post publica-
tum decretum à Pastoribus, suis Superinten-
dentibus fideliter numerentur, quos dein-
ceps in ararium vel apud Protonotarium
Summi Synædrii vel apud ejus Secretari-
um, vel etiam apud alium, pro Serenissimi
Electoris, tanquam Episcopi, beneplacito,
constitutum, congregent, annexâ hac clau-
sulâ, ut pulsis necessitatibus, pastorum ite-
rum, uti hæctenus, sint futuri: Parochianos
interim ad liberalitatem benignè commo-
veant, neq; omittant, pro Ecclesiâ, pro Lu-
theranâ Religione & Republicâ Saxonicâ
facere, quod pro se suisq; facerent: Et quod
pastorum, in hoc negotio, opera, in aliis
rebus sic compensanda. Audivistis quoq;
auditores omnium ordinum honoratissimi,
quod studium in Rempublicam & in patri-
am, cum necessitate pro retinendis Acade-

miæ

miæ privilegiis ad hoc exercitium me pro-
traxerunt: Ad hanc verò materiam, quod
non minorem dederit occasionem conven-
tus nuperus Dresdæ, & Pietas in Lutheranam
religionem, quam multifariæ cum Pontifi-
ciis & Calvinianis de nummis pœnitentia-
libus conferentiæ habitæ.

Rationes attuli pro abolendis pœniten-
tialibus & conferendis in ærarium liberali-
bus nummis, paucas, quas per aliquot annos
remissa sed non neglecta studia suppedita-
runt:

Vulgare quoq; dicendi genus præ cæte-
ris selegi, quia facillimè dicitur, percipitur,
intelligitur.

Excusabit me, quod alius in Republi-
câ meliùs versatus, meliùs dixisset: Promit-
to meliora in futurum: hac vice quæso pau-
cis hisce, & brevi hac oratione velit esse
contenti: In arduis licet bonus successus

38
imprimis laudetur, conatus tamen & ausus non
vituperandi, qui per se boni sunt: Bona
consilia non raro infaustus sequitur exitus,
neque, tamen propterea mala sunt, cum quaedam
non ita bona, saepe tamen fortuna secundet:
Firmus sum in vobis, in bonitate causae & in
libertate dicendi Academica: Exercitium hoc
scholasticum est: Aulam sine venia non in-
gredietur: In Scholis etiam de parergis pro-
ponere non est prohibitum: Quod si praeter
hasce, quas adduxi, decidendi rationes, ali-
quot habeatis insuper, prout plures plura vi-
dent, jungamus, quaeso, nostras copias &
res erit facilis, expugnare animos eorum
qui titubant & dubitant: Ita fiet, quod ab
initio dixi: Omnes enim clamabunt, cla-
mabunt omnes: Nummi poenitentiales in
atrium commune conferantur.

D I X I.

8502

imprimis laudat...
vicioperandi...
conclis non raro...
ned, tamem propter...
non ita bona, sape tamen...
Firmus sum in vobis, in hoc...
libertate dicendi...
scholasticum est...
greditur. In scholis...
ponere non est prohibicum...
habe, quas adduxi, decidendi...
quor habetis insuper, prout...
deur, conjugamus, duxit...
res erit facilis, expugnare...
qui citabant & dubitant...
inicio dixi: Omnes enim...
inabant omnes: Nummi...
statim commune constarent.

DIXIT

1011

1011

zum
digi
mei
Die
jede
test:
het/
than
Also
ner
lehre
Alln
fürst
dero

em gnd
ern/sind
sambste
fleißes
d beret
ahnste
unter
h lasse/
tertha
eit mit
en: Der
Chur
biß in
esund
heit

